

Programma bodemsanering 2002-2005

PROVINCIE DRENTHE

Programma bodemsanering 2002-2005

Gedeputeerde staten van Drenthe

September 2001

INHOUD

1.	INLEIDING	5
1.1.	Algemeen	5
1.2.	Opbouw Bodemsaneringsprogramma (Leeswijzer)	5
1.3.	Terugblik op 2000	6
2.	PROVINCIAAL BELEID	9
2.1.	De rol van de provincie	9
2.2.	De saneringsdoelstelling	10
2.3.	Kwaliteitszorg	13
2.4.	Juridisch instrumentarium	14
2.5.	Handhaving	15
2.6.	Bevoegdheden	17
2.7.	NMP-3	18
3.	PROVINCIAAL BELEID IN HET STEDELIJK GEBIED	20
3.1.	Stedelijk gebied	20
3.2.	Handhaving	21
4.	PROVINCIAAL BELEID IN HET LANDELIJK GEBIED	22
4.1.	Landelijk gebied	22
4.2.	Handhaving	22
5.	PROVINCIAAL BELEID BIJ BEDRIJVEN EN BRANCHES	24
5.1.	BSB en de toekomstige bedrijvenregeling	24
5.2.	Handhaving	25
	BIJLAGEN	26
1.	OVERZICHT PROJECTEN EN TOELICHTING	27
2.	VASTSTELLINGSBESLUIT VAN HET COLLEGE VAN GEDEPUTEERDE STATEN	69
3.	MEDEWERKERS CLUSTER BODEMSANERING	71
4.	AFKORTINGEN	72

---

1. INLEIDING

1.1. Algemeen

De Wet bodembescherming (WBB) biedt het bestuurlijk en juridisch kader voor onderzoek en sanering van gevallen van bodemverontreiniging.

In artikel 4.14 van de Wet milieubeheer (Wm) is aangegeven dat gedeputeerde staten (GS) jaarlijks in een programma een overzicht van de onderzoeksgevallen en de gevallen van ernstige verontreiniging aangeven, zoals dit is bedoeld in artikel 1 van de WBB. Daarnaast moet worden aangegeven welke activiteiten het provinciaal bestuur in dit kader de eerstkomende vier jaar gaat dan wel laat verrichten, alsmede welke activiteiten door derden worden opgepakt.

Het Bodemsaneringsprogramma wordt door GS vastgesteld en ter kennisname aan provinciale staten overgelegd. Van de definitieve vaststelling van het programma wordt openbaar kennisgegeven door publicatie van de vaststelling in een of meerdere dagbladen.

Het programma ziet er anders uit dan in voorgaande jaren.

De ver strekkende ontwikkelingen binnen bodemsanering en de ontwikkelingen op het gebied van de stedelijke vernieuwing zijn hier mede debet aan.

Met ingang van 2002 moet de provincie een vijfjaarlijks programma opstellen waarin zij aangeeft op welke integrale wijze zij de aanpak van de bodemverontreiniging in het landelijk gebied wil realiseren. Dit programma heet het Meerjarenprogramma WBB (MP-WBB).

Aan de hand van dit programma wordt een bijdrage door het Rijk verstrekt. Voor het onderzoek en de uitvoering van de bodemsaneringsprojecten in het kader van de WBB.

Dit programma moet in ontwerp op 1 augustus en in zijn definitieve vorm op 1 november 2001 zijn ingediend bij de minister van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer (VROM).

Een wettelijke status voor dit programma is op dit moment nog niet voorhanden. Dit betekent dat het noodzakelijk is om ook nog een bodemsaneringsprogramma op te stellen zoals dit thans voor u ligt.

Het is wel de bedoeling, zodra dit mogelijk is, beide programma's ineen te vlechten.

Het uitbrengen van twee programma's betekent wel dat over en weer verwijzingen zijn opgenomen.

1.2. Opbouw Bodemsaneringsprogramma (Leeswijzer)

Het Bodemsaneringsprogramma voor de periode 2002-2005 heeft niet alleen een andere inhoudsopgave maar is ook inhoudelijk anders van samenstelling dan in voorgaande jaren. Er is evenals in het vorige programma gekozen om in paragraaf 1.3 te starten met een terugblik op het voorgaande jaar, in dit geval 2000. Het programma is verder als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt het provinciaal beleid uiteengezet. In het derde hoofdstuk wordt het provinciaal beleid in het stedelijk gebied omschreven, inclusief de handhaving. In hoofdstuk 4 vindt een soortgelijke uitleg plaats over het beleid in het landelijke gebied. Hoofdstuk 5 gaat over het beleid ten aanzien van bedrijven en branches. Tot slot wordt in de bijlagen een overzicht gegeven van de projecten (bijlage 1), alsmede de reacties op het ontwerpprogramma het vaststellingsbesluit van GS en de medewerkerslijst. Een meerjarenplanning over de periode 2002-2004 kunt u terugvinden in het MP-WBB.

1.3. Terugblik op 2000

Beleidsontwikkelingen

In september 2000 is het hoofdrapport Bever (beleidsvernieuwing bodemsanering) gereedgekomen en aan het einde van het jaar door het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vastgesteld. Gedurende het afgelopen jaar is met veel inzet gewerkt aan de verdere invulling van het nieuwe beleid. De provincie Drenthe heeft met name veel energie gestoken in de implementatie van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV)-beleid voor de bodemsanering. Een medewerker van de provincie is in dit kader gedurende een half jaar gedeeltelijk gedetacheerd geweest bij de rechtstreekse gemeente Emmen om te kunnen adviseren over de opbouw van het ambtelijk apparaat dat de bodemtaken voor deze gemeente moet gaan uitvoeren. De rechtstreekse gemeente Emmen en de programmameenten Assen, Coevorden, Hoogeveen en Meppel hebben hun bodemmodules opgesteld. De provincie heeft over de bodemmodule van Emmen advies uitgebracht aan het Ministerie van VROM. De bodemmodules van de programmameenten zijn door de provincie beoordeeld. Op grond van de ingediende programma's zijn de bodemsaneringsgelden over de programmameenten verdeeld. De overige gemeenten, de zogenoemde projectgemeenten, dienen per afzonderlijk project hun gelden aan te vragen bij de provincie.

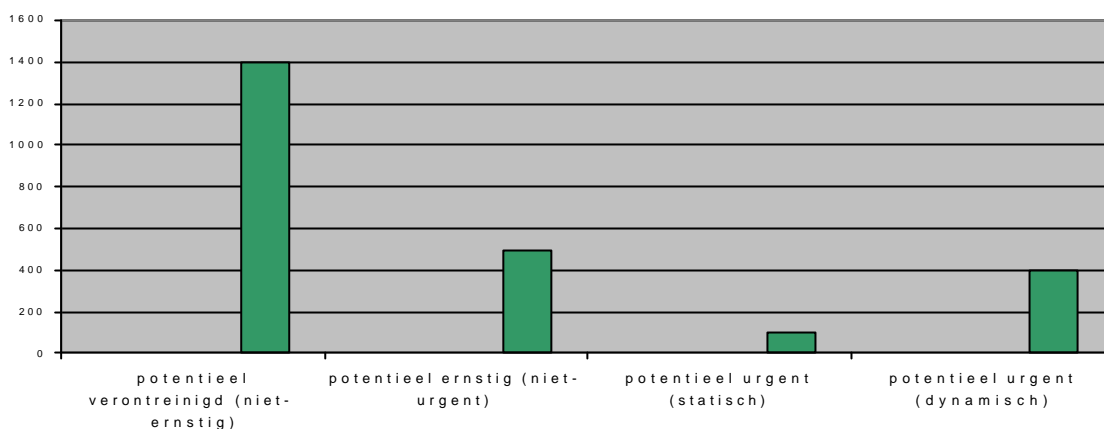
De vorengenoemde beleidsontwikkelingen maken aanpassingen nodig van zowel het provinciale ambtelijke apparaat als die van de gemeenten. In de provinciale Projectgroep ISV wordt aan dit onderwerp aandacht geschonken. Er wordt gewerkt aan een integrale nota waarin duidelijkheid wordt gegeven over de toekomstige taken van de provincie en de bijbehorende personeelssterkte. De gemeenten is in dit kader meer in detail gevraagd welke werkzaamheden ze zelf willen gaan doen, zoals de projectbegeleiding en mogelijk ook de bevoegd gezagtaken. Op landelijk niveau hebben de gezamenlijke provincies met het Ministerie van VROM financiële overeenstemming bereikt om in ieder geval tot 2005 de personeelssterkte bij de provincies gelijk te houden. De rechtstreekse gemeenten hebben een bijdrage in de apparaatskosten gekregen om extra personeel aan te stellen voor het uitvoeren van de bodemtaken.

Het afgelopen jaar is gewerkt aan het verder uitbouwen van het kwaliteitsborgingsysteem. Er is verder gewerkt aan het monitoren van de beschikkingen in het kader van de bodemsanering. Er is een vervolgfase vastgesteld waarin het uitbesteden van werkzaamheden aan derden in het kwaliteitszorgsysteem zal worden opgenomen.

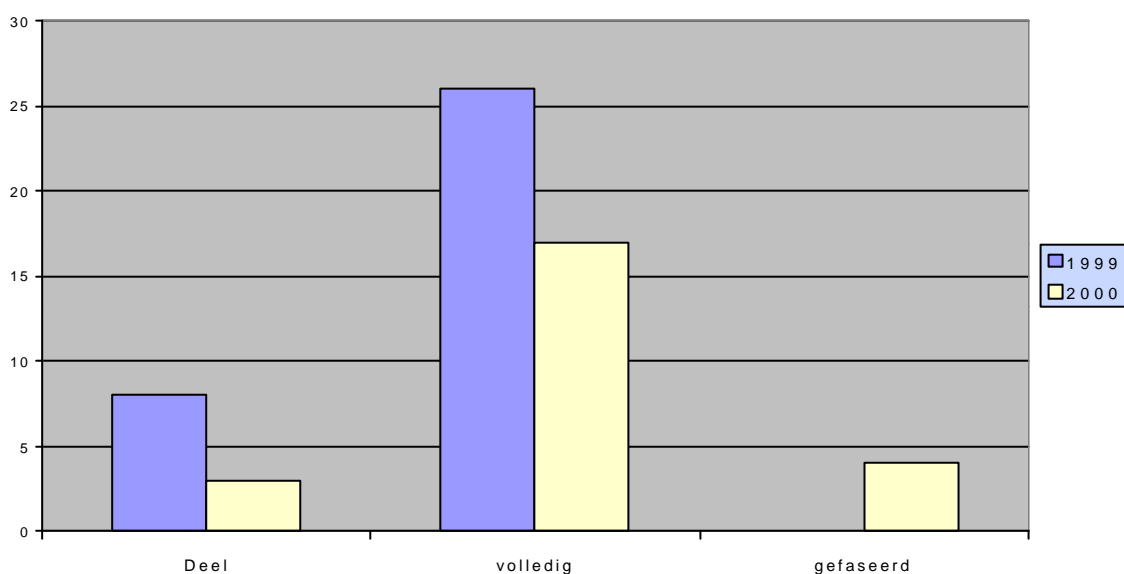
Daarbij zijn ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteitszorg voor de uitvoering van de bodemsanering gevolgd en de door het Ministerie van VROM op gestarte werkwijze van de procesmatige toetsing achteraf van de projecten.

Het jaar 2000 is een belangrijk jaar geweest voor de ontwikkeling van het monitoringsbeleid. De provincie is er in geslaagd om de gegevens voor de zestien afgesproken beleidsindicatoren te verzamelen over 2000 en deze tijdig te rapporteren aan het Ministerie van VROM. Van enkele belangrijke gegevens is bijgaand een overzicht gegeven.

Resterende werkvoorraad 2000

Afgesloten saneringen

Er is in 2000 begonnen met de opstelling van een integraal Programma bodemsanering voor het landelijk gebied. Het streven is erop gericht om zoveel mogelijk aan te sluiten bij overige ontwikkelingen in het landelijk gebied van Drenthe zoals de landinrichting, de Subsidieregeling gebiedsgericht beleid (SGB) en regiovisies. Een voorbeeld van hoe deze integrale aanpak kan uitwerken is het volgende. Op het ogenblik wordt er in een aantal landinrichtingsprojecten reeds nauw samengewerkt met de Landinrichtingscommissies. Om de problemen van de bodemvervuiling op te lossen, wordt de mogelijkheid onderzocht om voor de verschillende landinrichtingsgebieden convenanten af te sluiten waarin alle betrokken partijen participeren en een geldelijke bijdrage leveren. Het gaat daarbij om de particuliere grond-eigenaren, de overheden en bedrijven.

De Stichting Bodemsanering in gebruik zijnde Bedrijfsterreinen (BSB) Drenthe en Groningen heeft in de provincie Drenthe het afgelopen jaar goede resultaten behaald. Van de in totaal 5.000 bedrijven moeten er nog 800 worden benaderd. Dit zal voor eind 2002 plaatsvinden. Van het totaal van 5.000 zijn er 3.268 om diverse redenen afgefallen. De grootste groep viel af, omdat ze niet tot het doel bleken te horen of waren opgeheven. Van de resterende bedrijven

heeft 900 een onderzoek gedaan, daarvan viel de helft af, omdat ze schoon of licht vervuild waren. In 2000 zijn 150 verkennende bodemonderzoeken afgerond en 40 nadere onderzoeken. Ongeveer 60 bedrijven zijn bezig met het opstellen van een saneringsplan en circa 10 bedrijven zijn aan het saneren.

De in 1999 ingezette versnelling in verband met de landelijke taakstelling van het Nationaal Milieubeleidsplan(NMP)-3, om vóór 2005 alle verontreinigingen in beeld brengen en vóór 2023 alle verontreinigingen saneren of beheersen, is in 2000 doorgezet. Dit komt tot uiting in het grote aantal opgestarte oriënterende en nadere onderzoeken. In het Werkplan 2000 waren naast de geplande onderzoeken 45 saneringen in voorbereiding of in uitvoering.

Gestarte onderzoeken in 2000:

- 120 oriënterende onderzoeken;
- 30 nadere onderzoeken.

Het reguliere budget voor de bodemsanering is voor een deel verdeeld over de rechtstreekse gemeente Emmen en de projectgemeenten. De gemeente Emmen krijgt voor de periode 2000 tot 2004 jaarlijks circa *f* 1,7 miljoen/€ 771.426,37¹ en de projectgemeenten samen *f* 1,1 miljoen/€ 449.158,24. De provincie krijgt een jaarlijks budget van *f* 4,4 miljoen/ € 1.996.632,95. In 1999 was het provinciale budget nog *f* 6 miljoen/€ 2.772.681,30. Tengevolge van het ISV zal de provincie zelf dus minder projecten gaan uitvoeren.

De werkelijke uitgaven lagen hoger doordat naast het budget extra geld is ontvangen en uitgegeven voor de zogenoemde grote projecten.

Er is in 2000 *f* 11,2 miljoen/€ 5.082.338,42 uitgegeven aan bodemsaneringsprojecten uit het budget dat door het Ministerie van VROM beschikbaar is gesteld. Van dit bedrag hebben de gemeenten circa 7,5% bijgedragen en de provincie circa 2,5% , samen dus circa *f* 1 miljoen/€ 453.780,22.

In totaal waren er in 2000 circa 300 gevallen van ernstige bodemverontreiniging bekend. Er zijn in totaal circa 60 saneringen volledig uitgevoerd door de provincie en circa 180 door derden. Sinds 1995 dient de provincie een beschikking af te geven op iedere sanering. Vanaf dat jaar is het volgende aantal beschikkingen afgegeven.

	1995 tot en met 1999		2000	
	Particulieren	Overheid	Particulieren	Overheid
Nadere onderzoeken/saneringsplannen	235	62	32	8
Evaluatierapporten	105	10	23	2

Alle particuliere saneringen worden minstens eenmaal in het kader van de handhaving gecontroleerd. Zo nodig worden controlemonsters genomen.

¹ Het in dit schrijven opgenomen bedrag in euro's is bedoeld als gewenningsinformatie. Hieraan kunnen geen rechten ontleend worden.

---

2. PROVINCIAAL BELEID

2.1. De rol van de provincie

Bodemsanering wordt meer en meer geïntegreerd in andere maatschappelijke activiteiten. Daarmee wordt ingespeeld op de behoeften en belangen van betrokken partijen, de dynamiek van de markt en andere maatschappelijke actoren. De belangen van bodemsanering worden afgewogen tegen en afgestemd met andere actoren. Als integraal doel staat verbetering van de leefomgevingskwaliteit, als onderdeel van een duurzame maatschappelijke ontwikkeling, voorop. Er wordt aansluiting gezocht bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. En daarnaast vindt de inbedding plaats in integraal en gebiedsgericht omgevingsbeleid.

De maatschappelijke integratie van bodemsanering vergt een interactieve beleids- en planontwikkeling. De verantwoordelijkheid ligt daarbij niet meer exclusief bij de provincie. Deze rolopvatting verandert. De verandering houdt direct verband met de delegatie en decentralisatie van bepaalde taken naar de gemeenten toe. In het kader van het ISV (zie ook hoofdstuk 3) worden hierover met de Drentse gemeenten afspraken gemaakt. Afhankelijk van de uitkomst van dit proces blijven de klassieke rollen van de provincie als de bevoegde gezagen, budgethouder en handhaver in meer of mindere mate gehandhaafd. Daarnaast ontwikkelt de rol van de provincie zich richting regisseur, stimulator, adviseur, probleemoplosser en procesbegeleider. Onze toegevoegde waarde zal meer en meer zitten in het initiëren, meedenken en beslissen in het oplossen van problemen.

Wij willen een actieve rol spelen bij het zoeken van oplossingen voor complexe projecten. In bijvoorbeeld gevallen waarbij meerdere partijen zijn betrokken willen wij graag de rol van regisseur en/of initiatiefnemer op ons nemen, waarbij de diverse partijen om de tafel worden gebracht en een integrale oplossing wordt nagestreefd door het inzetten van de instrumenten uit de WBB. In andere gevallen kan de provincie de rol van deskundige of die van financiële katalysator vervullen.

Op het gebied van bodemsanering is dit een nieuwe taak. De invulling daarvan is dan ook nog in ontwikkeling. Voor een belangrijk deel zal aan deze rol invulling worden gegeven in het overleg met de betrokkenen bij bodemverontreiniging. Door een open en rechtstreekse benadering proberen wij een bijdrage te leveren aan het stimuleren van onderzoek en saneringen door en samen met derden.

De rol van de provincie krijgt met ingang van 2002 ook een nieuwe betekenis voor het landelijk gebied.

De provincie moet met ingang van 2002 een vijfjaarlijks programma opstellen, de eerste periode betreft 2002-2005, waarin de integrale aanpak van de bodemverontreiniging in het landelijk gebied wordt beschreven. Op grond van dit programma wordt een bijdrage door het Rijk verstrekt.

Naast het in kaart brengen van de bodemverontreiniging in de gehele provincie, met uitzondering van de rechtstreekse gemeente Emmen, zal een multiplier moeten worden gerealiseerd die het meest effectief en efficiënt kan worden gerealiseerd vanuit een totaalbeeld van de bodemproblematiek, kortom een integrale aanpak levert het meeste resultaat.

In een separaat programma, het MP-WBB, wordt hier uitvoerig op ingegaan.

Het MP-WBB zal in definitieve vorm in november 2001 verschijnen.

2.2. De saneringsdoelstelling

Inleiding

In 1997 heeft het kabinet gekozen voor een belangrijke koerswijziging in het bodemsaneringsbeleid. De saneringsdoelstelling "multifunctioneel, tenzij ...." is verlaten. De keuze voor "functiegericht en kosteneffectief saneren" biedt naar verwachting voldoende perspectief om de gewenste versnelling van de bodemsaneringsoperatie te realiseren. In het rapport Afwegingsproces saneringsdoelstelling - Van Trechter naar Zeef - (Bever, project A) is de saneringsdoelstelling functiegericht en kosteneffectief saneren uitgewerkt. Medio januari 2000 is de nieuwe saneringsdoelstelling door de Tweede Kamer goedgekeurd. Daarmee is een belangrijke stap gezet in het proces van vernieuwing van het bodemsaneringsbeleid. Hierna wordt in vogelvlucht het afwegingsproces beschreven en wordt invulling gegeven aan de wijze waarop hiermee in Drenthe wordt omgegaan.

Provinciale invulling

De provincie zal bij het opstellen van de eigen saneringsplannen en het beoordelen van de plannen van derden de uitgangspunten van het rapport Van Trechter naar Zeef hanteren. In de WBB zal te zijner tijd het oude uitgangspunt "multifunctioneel, tenzij ...." worden vervangen door het uitgangspunt van het functiegericht en kosteneffectief saneren. De wetwijziging zal nog enige tijd op zich laten wachten. Om toepassing van de nieuwe saneringsdoelstelling (juridisch) mogelijk te maken zal de minister in een Algemene maatregel van bestuur (AMvB) zijn standpunt aangaande functiegericht en kosteneffectief saneren vastleggen.

Het bevoegde gezag kan voor bepaalde gebieden speciale saneringsdoelstellingen vaststellen. Wij hebben ons voorgenomen dit eventueel te doen in het kader van Actief bodembeheer waarbij het beleid ten aanzien van bodemkwaliteit in de milieubeschermingsgebieden bijzondere aandacht krijgt.

Afwegingsproces saneringsdoelstelling

Visie

Functiegericht en kosteneffectief saneren is gebaseerd op de visie dat de bodemsanering sneller, goedkoper en met meer rendement uitgevoerd dient te worden. In veel gevallen zal verontreiniging achterblijven. Dat betekent dat zorg nodig is om verantwoord met die restverontreiniging om te gaan. In het proces wordt onderscheid gemaakt tussen mobiele en immobiele verontreinigingen.

Strategie

Voor functiegericht en kosteneffectief saneren gelden vier strategische doelstellingen:

1. Men pakt het hele geval integraal aan. Dit betekent dat men zich richt op grond, grondwater en bodemlucht, in relatie tot de geplande ontwikkeling.
2. Men voldoet aan de gebruikseisen van de bodem door:
  - blootstelling aan verontreinigende stoffen afdoende te voorkomen;
  - verspreiding van verontreinigende stoffen afdoende tegen te gaan.
3. Men bouwt ijkmomenten in om het daadwerkelijke verloop van de sanering te toetsen aan het verwachte verloop en indien nodig en mogelijk te kunnen bijsturen.
4. Men kiest voor een oplossing die zo min mogelijk zorg voor de bodem vergt.

Standaardaanpak als het kan, maatwerk als het moet

Als uit onderzoek blijkt dat een locatie gesaneerd moet worden, stelt de saneerder een saneringsplan op. Met een onderbouwing kan dit ook een plan zijn voor een gefaseerde sanering, een deelsanering of een sanering van meerdere gevallen.

Voor het verkrijgen van een goedgekeurd saneringsplan bestaan er drie routes:

- via een standaardaanpak per geval of cluster van gevallen: hierdoor kan de besluitvorming eenvoudiger verlopen;
- via maatwerk per geval of cluster van gevallen: de standaardaanpak zal niet in alle situaties de juiste oplossing bieden. Als de saneerder afdoende aan het bevoegd gezag kan aantonen dat dit zo is, dan wordt een maatwerkoplossing uitgewerkt;
- via maatwerk per gebied. Deze variant is in uitzonderingsgevallen mogelijk. De saneringsdoelstelling wordt toegesneden op speciale kenmerken van een gebied. Het bevoegd gezag kan volgens een democratische procedure voor gebieden met specifieke kenmerken een saneringsaanpak formuleren die afwijkt van de standaardaanpak. Zodoende kan desgewenst meer recht worden gedaan aan de specifieke kenmerken van een dergelijk gebied en wordt meer duidelijkheid vooraf geschapen.

Het motto daarbij luidt: "standaardaanpak als het kan, maatwerk als het moet".

Bij de beoordeling van het saneringsplan wordt bij elke route getoetst in hoeverre de eind-situatie aan de vier eerdergenoemde doelstellingen voldoet.

De standaardaanpak nader toegelicht

De strategie voor het functiegericht en kosteneffectief saneren is zowel voor de grond als het grondwater uitgewerkt. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de aanpak van verontreinigingen in de bovengrond en de aanpak van verontreiniging in de ondergrond.

De bovengrond

De standaardaanpak voor immobiele verontreinigingen in de bovengrond bestaat uit het tot stand brengen van een leeflaag. De leeflaag voorkomt bij "normaal" gebruik contact met de vervuiling. De dikte en constructie van de leeflaag hangt af van het gebruik van de bodem. Er zijn vier onderscheiden gebruiksvormen:

1. wonen en intensief gebruikt (openbaar) groen
2. extensief gebruikt (openbaar) groen
3. bebouwing en verharding
4. landbouwgrond/natuurgebieden.

Voor het wonen zijn leeflagen van 50 tot 150 cm mogelijk. Voor industrieterreinen is vaak een verhard oppervlak als afscherming van de vervuiling reeds voldoende. Voor landbouwgrond is de diepte van de beworteling maatgevend. Afhankelijk van de verontreiniging van het grondwater kan 1 tot 1,5 meter voldoende zijn.

De bodemgebruiksvormen zijn ruim gedefinieerd. Binnen een gebruiksvorm moet men moeiteloos van het ene naar het andere gebruik kunnen overschakelen, bijvoorbeeld van een tuin naar een moestuin. Een "postzegelbenadering" die bestaat uit een lappendeken aan bodemkwaliteiten is ongewenst.

Kwaliteit van de leeflaag

Behalve de dikte van de leeflaag is ook de kwaliteit van belang. Voor ieder gebruik zijn bodemgebruikswaarden (BGW) vastgesteld. Voor de landbouwgronden en natuurterreinen wordt gebruikgemaakt van de functiegerichte bodemkwaliteitswaarden (FBS).

De ondergrond

Het realiseren van schoon grondwater en het minimaliseren van zorg(kosten) zijn strategische beleidsdoelstellingen. Volledige verwijdering van alle verontreiniging in de ondergrond (bron en pluim) is daarmee de eerste focus (de referentievariant). Indien van volledige verwijdering wordt afgeweken, zal een kosteneffectieve verwijdering van de vervuiling het te behalen eindresultaat van de sanering zijn. Als eindresultaat van de sanering wordt het niveau van de zogenaamde "stabiele eindsituatie" aangehouden. Binnen 30 jaar moet de stabiele eindsituatie zijn bereikt. Bij het schrijven van voorliggend programma wordt door een landelijke werkgroep nader inhoud gegeven aan het begrip "stabiele eindsituatie". Naar verwachting zal het resultaat van de werkgroep stabiele eindsituatie medio 2001 gereed zijn.

De uitgangspunten van de kosteneffectieve aanpak voor de ondergrond zijn:

- de bron van de verontreiniging dient zoveel mogelijk verwijderd te worden;
- de pluim verwijderd men eveneens zoveel mogelijk;
- doel van de sanering is het bereiken van een stabiele eindsituatie die kenmerkend is voor de bodem- en stoffeigenschappen ter plaatse;
- het inbouwen van voldoende ijkmomenten om langlopende saneringen bij te kunnen sturen.

Bij het verwijderen van de verontreiniging in de ondergrond speelt het begrip kosteneffectiviteit een belangrijke rol. Indien volledige verwijdering niet op een kosteneffectieve wijze te realiseren is dient de saneerder een multicriteria-analyse uit te voeren. Een bruikbare methode voor een dergelijke analyse is de Risico milieuverdienste en kosten (RMK)-methode. De saneringsvarianten worden onderling vergeleken op de aspecten risicoreductie, milieuverdienste en kosten.

De op basis van de analyse gekozen variant moet een milieuhygiënisch acceptabele eindsituatie opleveren. Verspreiding buiten de oorspronkelijke vlek is acceptabel onder de voorwaarde dat na maximaal 30 jaar de uitgangssituatie daar zoveel mogelijk wordt hersteld. Naast de bovenbeschreven standaardaanpak is maatwerk per geval mogelijk. In uitzonderlijke gevallen is maatwerk per gebied mogelijk (standaard als dat kan, maatwerk als het moet).

Figuur 2.1

Het keuzeprocess waarin een afgewogen keuze voor een bepaalde saneringsvariant wordt gemaakt is schematisch weergegeven in figuur 2.1.

Zorg om de restverontreinigingen

Bij functiegericht saneren blijft in veel gevallen restverontreiniging in de bodem achter. Daarom is "zorg" noodzakelijk. Deze zorg kan bestaan uit:

- registratie (vastlegging)
- monitoring (meten)
- nazorg (actieve maatregelen)

De zwaarte van de zorg neemt toe naarmate men minder vergaande saneringsmaatregelen heeft genomen. In het saneringsplan dient bij een functionele sanering als vast onderdeel een zorgplan te worden opgenomen.

Besluitvorming en beschikkingen

Het afwegingsproces voor de nieuwe saneringsdoelstelling is tevens een goede gelegenheid de beoordeling van de saneringsplannen te stroomlijnen. De Wm kent verschillende methoden om vergunningen te verlenen. In analogie daarmee zullen op landelijk niveau de volgende mogelijkheden worden verkend:

- werken met algemene regels en convenanten voor de uitvoering van de bodemsanering. Daarin maken provincie en belanghebbenden afspraken over de aanpak van min of meer gelijke saneringsgevallen. Toetsing van individuele gevallen op alleen hoofdlijnen wordt daardoor mogelijk. Dat maakt de besluitvorming gemakkelijker.
- meer gebruikmaken van een gedifferentieerd stelsel van beschikkingen, waarmee vormen van standaardaanpak en gevallen van maatwerk op gepaste wijze beoordeeld kunnen worden.

Voor detailinformatie over de nieuwe saneringsdoelstelling wordt verwezen naar Van Trechter naar Zeef (ISBN 90-12-08843-7).

2.3. Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg krijgt steeds meer aandacht in het maatschappelijk verkeer. Ook in de bodemsanering wordt zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering gewerkt aan het opstellen van kwaliteitszorgplannen. Bij de Productgroep Bodem is na een onderzoek bij verschillende klanten, zoals gemeenten, bedrijven en ingenieursbureaus een kwaliteitszorgplan opgesteld voor een tweetal activiteiten.

Het ging ten eerste om het opstellen van de beschikkingen voor de nadere onderzoeken, de saneringsplannen en de evaluatierapporten. Daarnaast is gekeken naar de informatieverstrekking en advisering aan derden. Voor deze activiteiten zijn protocollen opgesteld en de gang van zaken is gedurende een half jaar gevolgd en is geëvalueerd. Uit de evaluatie is gebleken dat er een kwaliteitsverbetering heeft plaatsgevonden. De twee processen zullen verder worden gevolgd en de effectiviteit van de kwaliteitsverbetering zal worden verbeterd. Er zijn tevens twee nieuwe onderwerpen onder de kwaliteitszorg gebracht, namelijk de dossiervorming en het uitbesteden van opdrachten aan ingenieursbureaus. In de loop der tijd zullen nieuwe activiteiten onder de loep worden genomen. De bedoeling is dat de meest belangrijke processen bij de voorbereiding en uitvoering van de bodemsanering voortdurend worden gemonitord en zondig worden bijgesteld en verbeterd, zodat gesproken kan worden van een goede kwaliteitsborging.

Ook bij de uitvoering wordt door de Productgroep Civiele Techniek met een kwaliteitszorgsysteem gewerkt. Een van de uitgangspunten daarbij is dat een belangrijk deel van de kwaliteitszorg bij de uitvoerende aannemer wordt gelegd. Voor de aanvang van de werkzaamheden dient de aannemer een kwaliteitszorgplan met betrekking tot de uit te voeren sanering te overleggen.

Behalve dat wij zelf belangen hebben, is een goede kwaliteitsborging ook een uitgangspunt bij de beoordelende instanties zoals het Ministerie van VROM. Het ministerie zal de beoordeling per project loslaten en overgaan op de beoordeling van het halen van de afgesproken doelstellingen uit onder andere het NMP, evenwel onder de voorwaarde dat de provincies kunnen aantonen dat zij over een goed kwaliteitsborgingssysteem beschikken. Het spreekt

---

vanzelf dat ook onze klanten recht hebben op een goede en constante kwaliteit, dit komt de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid van een ieder ten goede.

2.4. Juridisch instrumentarium

In het kader van dit programma wordt het begrip juridisch instrumentarium beperkt tot de bevoegdheden die een dwingend karakter hebben. Dit betreft dus het kostenverhaal en de bevelsinstrumenten, namelijk het onderzoeksbevel, het saneringsbevel, het bevel tijdelijke beveiligingsmaatregelen te treffen en de aanwijzingsbevoegdheid als bedoeld in het Besluit VERBOND.

Het kostenverhaal betreft thans nog de bevoegdheid van de minister van VROM om de kosten van onderzoek en sanering te verhalen die voor rekening van het Rijk zijn genomen in het kader van de WBB. Daarbij wordt tevens het gemeentelijk en het provinciaal kostenaandeel meegenomen. Een van de resultaten uit het Bever-proces is dat het Rijk taken en bevoegdheden aan de bevoegde gezagen wil decentraliseren (C6). Een van de onderdelen hierbij is het kostenverhaal. Hiervoor is wetwijziging noodzakelijk. Dit zal nog wel enige jaren duren. Momenteel is in studie hoe de decentralisatie van het kostenverhaal in de periode tot de wetwijziging gestalte zou kunnen krijgen. Het onderstaande betreft dan ook een uiteenzetting van het huidige beleid.

Onze medewerking aan het kostenverhaal omvat het verstrekken van juridisch relevante informatie aan de landsadvocaat. Deze informatie is grotendeels opgenomen in de onderzoeksrapporten die doorgaans als bewijsmiddel worden ingezet.

De bevelsmogelijkheden zijn de bestuursrechtelijke vertaling van het uitgangspunt "de vervuiler betaalt". Dit uitgangspunt is onderdeel van het provinciale milieubeleid en dient dan ook als zodanig te worden gehanteerd. Het moet de nodige impulsen geven aan grondeigenaren en aan veroorzakers tot bodemsanering in eigen beheer. Hierbij nemen wij in overweging dat vele grondeigenaren mogelijk niet als veroorzakers zijn te beschouwen, doch wel de rechten hebben om de veroorzakers of rechtsvoorgangers aansprakelijk te stellen voor de bodemverontreiniging. Voorts overweegt de provincie daarbij dat wanneer deze grondeigenaren deze rechten hebben verspeeld, doordat ze tijdens de verwerving wisten of konden weten van de bodemverontreiniging, zij door deze risicoaanvaarding een positie hebben aanvaard die niet veel verschilt van die van de veroorzaker zelf. Hetzelfde geldt indien de grondeigenaar niet tot aansprakelijkstelling bereid is, dan wel zijn rechten wegens verjaring of te lang stilzitten heeft verspeeld. Bij de inzet van het saneringsbevel zullen wij de voorkeursvolgorde hanteren zoals die in de toelichting op de WBB is verwoord. Daarom zal eerst worden gekeken naar de veroorzaker, vervolgens naar de grondeigenaar en tenslotte naar overige belanghebbenden bij de sanering. Deze volgorde heeft geen juridisch bindend karakter, maar verplicht ons om per geval te motiveren waarom eventueel van die volgorde afgeweken wordt. Wat het bevel tot onderzoek en tot tijdelijke beveiligingsmaatregelen betreft sluit dit aan bij het standpunt van de wetgever dat enkel de zorgplicht van de grondeigenaar alsmede diens eigenaarsrisico reden kan zijn om van hem onderzoek te eisen met voorbijgaan aan de hiervoor aangegeven volgorde.

Wij voeren een actief bevelsbeleid, zonder overigens het bevel als doel op zich te beschouwen. De doelstelling is immers dat er een onderzoek of een sanering komt, het liefst zonder juridische dwang.

Het actieve beleid wordt zichtbaar door het in overleg treden met eigenaren en veroorzakers over de vraag wanneer zij tot onderzoek en sanering overgaan. Doorgaans leidt dat tot cofinanciering, omdat er vaak goede redenen zijn om niet voor 100% de kosten te dragen. Indien gewenst dan verklaart de provincie bij cofinancieringsgevallen schriftelijk dat zij afstand doet van haar juridische middelen. Indien daartoe gemandateerd, dan kan dat ook namens de staat voor wat betreft de bevoegdheid van de minister tot zelfstandig kostenverhaal.

Wij kiezen ervoor de overlegfase, die voorafgaat aan de bevelsactie, als oriënterend aan te merken. Zo kan de bewuste kwestie worden belicht vanuit alle invalshoeken, facetten en aspecten, inclusief onderwerpen als urgentie, cofinanciering, afkoop, BSB-beleid, enz. Mocht van vrijwillige medewerking geen sprake zijn, dan zal het overleg van onze kant worden geïntensiveerd. Leidt dat niet tot de gevraagde medewerking, dan zal de procedure worden ingegaan, onder aankondiging van het begrip bevel, met toepassing van artikel 4:8 (en verder) van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Terzake tijdelijke beveiligingsmaatregelen zal, zo mogelijk vooraf, door de provincie door artikel 37, derde lid, de noodzaak van het treffen daarvan, bij beschikking worden aangegeven. In het kader daarvan kan de mening van belanghebbende, met name de desbetreffende grondeigenaar, op juridisch scherpe wijze worden afgetast, zonder dat het bevel reeds is gegeven.

2.5. Handhaving

Met de inwerkingtreding van de WBB op 1 januari 1995 is handhaving bij bodemsanering een nieuwe taak geworden voor de provincie. In de WBB is geen eigen handhavingssystematiek ingevoerd. Voor de uitvoering van de handhaving van de WBB wordt verwezen naar hoofdstuk 18 van de Wm.

De WBB kent een systeem van meldingen.

Degene die voornemens is de bodem te saneren dan wel handelingen te verrichten waardoor de verontreiniging van de bodem wordt verminderd of verplaatst, doet van dit voornemen melding bij GS. Hierbij gaat het om verontreinigingen die zijn ontstaan vóór 1987 waarop artikel 28 van de WBB van toepassing is: de zogenaamde historische verontreinigingen.

Verontreinigingen die zijn ontstaan ná 1987 vallen onder artikel 27, samen met artikel 13 van de WBB (het zogenaamde zorgplichtartikel), waarvoor ook de meldingsplicht geldt.

Daarnaast is nog artikel 30 van de WBB voor ongewone voorvallen van toepassing.

Indien een melding volgens artikel 28 van de WBB een geval van ernstige bodemverontreiniging betreft, moet voor de sanering een saneringsplan ter goedkeuring aan GS worden ingediend volgens artikel 39 van de WBB.

De handhaving van saneringsplannen, waarmee de provincie instemt, is een routinematige vorm van handhaven, die specifiek is gericht op de Sanering in eigen beheer (SEB) bij particulieren en bedrijven. De locaties worden tijdens de sanering bezocht door handhavers. De controle richt zich met name op de (tijdige) start van de sanering, de melding van de startdatum van de sanering, eventuele afwijkingen van het saneringsplan, de afvoer van verontreinigde grond en de beoordeling achteraf van het evaluatierapport. Bij de controle zal in sommige gevallen ook gebruik worden gemaakt van contra-expertiseonderzoek waarbij, in onze opdracht, monsters worden genomen van de reeds gesaneerde locatie of van partijen grond die worden afgevoerd.

Wanneer de verplaatsing van verontreinigde grond niet wordt gemeld, is sprake van een illegale sanering.

Overtreders ontvangen in principe een aanschrijving waarin zij verzocht worden de ontstane milieuschade ongedaan te maken. Bij ernstige overtredingen wordt overleg gevoerd met het Openbaar Ministerie om te zorgen dat de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak op elkaar worden afgestemd. Van bestuurlijke dwangmaatregelen kan gebruik worden gemaakt, waaronder het opleggen van een last onder dwangsom of het toepassen van bestuursdwang. Overtreders van de regels zijn meestal de grondeigenaren, oftewel de opdrachtgevers van de grondverplaatsingen. Dit kunnen zowel burgers, bedrijven als overheden zijn. Er is geen onderscheid in de aanpak van deze overtreders. Wel wordt rekening gehouden met de omstandigheden waaronder overtredingen plaatsvinden.

Gebleken is dat de inhoud en consequenties van de WBB niet altijd bekend zijn bij de burgers en/of grondtransporteurs, omdat de wetgeving nog vrij nieuw is. Belangrijk is dat behalve handhaving ook voorlichting wordt gegeven aan bedrijven en burgers.

Afwijking van het saneringsplan

In de meeste gevallen worden kleine afwijkingen toegestaan als onderdeel van het bestaande saneringsplan. Mochten zich tijdens de uitvoering van de sanering onvoorziene omstandigheden voordoen waardoor er van het saneringsplan moet worden afgeweken, dan is het afhankelijk van de mate van afwijking of het kan worden meegenomen in het evaluatierapport of dat er een nieuw saneringsplan moet worden ingediend. Een richtlijn hierbij is dat wanneer de saneringsdoelstelling wordt gewijzigd, een nieuw saneringsplan is vereist. Dit geldt evenzeer als belangen van derden zouden kunnen worden geschaad door de ontstane afwijking van het oorspronkelijke saneringsplan. Op grond van artikel 44 van de WBB, kunnen GS degene die de bodem niet saneert overeenkomstig een door hen ingediend saneringsplan waarmee zij hebben ingestemd, bevelen alsnog overeenkomstig dat plan te handelen. Uiteraard moet iedere afwijking op zijn eigen merites worden beoordeeld.

In het kader van het nieuwe saneringsbeleid (Bever) zullen saneringsplannen er anders uit gaan zien. Standaardsaneringsplannen als het kan en maatwerksaneringsplannen als het moet. De inhoud van de saneringsplannen zal meer overgaan op een standaard invulling, waarbij de uitwerking en de hoeveelheid aan gegevens in zo'n saneringsplan summierder zullen zijn. Het ligt in de verwachting dat afwijkingen daardoor veelvuldiger voorkomen. Daarom zal de controle tijdens de sanering worden vergroot.

Tijdens de actieve saneringswerkzaamheden zal de saneringslocatie meerdere keren bezocht worden door een handhaver.

In het kader van de Bever zal steeds vaker functioneel gesaneerd worden in plaats van multifunctioneel. Ook de nazorg bij een functionele sanering zal gehandhaafd worden.

Afstemming

Interne afstemming

Voor wat betreft de afstemming zorgen de coördinatoren voor de interne afstemming met andere productgroepen waar in het provinciale handhavingsoverleg per handhavende productgroep een coördinator deelneemt.

De coördinator zorgt ook voor de interne afstemming binnen de productgroep met betrekking tot de Taakgroepen Bodemsanering, Bodembescherming en Gebiedsgericht beleid. De afstemming kan al naar gelang het onderwerp worden kortgesloten in het productgroep-overleg bodemsanering (POB), juridisch overleg bodemsanering (JOB) of met de medewerkers (handhavers) onderling. Daarnaast wordt er wekelijks overleg gevoerd tussen de handhavers en de coördinator met betrekking tot de voortgang van lopende zaken. Om te streven naar zo kort mogelijke communicatielijnen, zullen handhavers zoveel mogelijk rechtstreeks handhavingzaken bespreken met de juridische adviseurs, de betrokken projectleiders of ontheffingverleners.

Externe afstemming

Mede naar aanleiding van de in februari 1999 afgesloten bestuursovereenkomst tussen provincie Drenthe, de Drentse gemeenten en justitie zijn er verschillende afspraken gemaakt met externe handhavingspartners over de aanpak en werkwijze bij met name illegale saneringen en/of illegale grondstromen. Zo is er een nauwe samenwerking opgebouwd met politie, justitie, inspectie, gemeenten en de waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Reest en Wieden en Velt en Vecht.

Om de externe afstemming in goede banen te leiden, vindt er periodiek overleg plaats op bestuurlijk niveau het Bestuurlijk Provinciaal Handhavingsoverleg (BPHO) en op ambtelijk niveau het Ambtelijk Provinciaal Handhavingsoverleg (APHO).

Toekomst

Het accent bij de handhaving zal in de komende periode liggen op kwaliteitsverbetering. Samenwerking, verbeterde uitwisseling van informatie tussen handhavingpartners en het gezamenlijk uitvoeren van handhavingsacties zijn daarbij richtinggevend. Naast vorengenoemde speerpunten wordt er voorlichting gegeven en wordt er gewerkt aan het verbeteren van de geautomatiseerde registratie en de verwerking van gegevens. Het Handhavingsuitvoeringsprogramma 1999 van de Productgroep Bodem wordt hierbij als leidraad gebruikt. Dit programma zal in 2001 worden geactualiseerd.

2.6. Bevoegdheden

Overdracht van bevoegdheden

De WBB geeft in artikel 53 het bevoegde gezag de mogelijkheid feitelijk onderzoek en sanering over te dragen aan gemeenten. Wij staan welwillend tegenover deze vorm van decentralisatie. De bevoegdheden, zoals het nemen van wettelijke besluiten en het verdelen van het WBB-budget, blijven bij deze overdracht bij de provincie. In het kader van ISV is dit onderwerp bijzonder actueel geworden.

Verder kan delegatie van bevoegdheden plaatsvinden met gebruikmaking van artikel 107 van de Provinciewet. Hierbij gaan ook de verantwoordelijkheden van de provincie over naar de desbetreffende gemeente. Wij staan ook positief tegenover deze mogelijkheid. Hierbij beoordelen wij met name of de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie een verantwoorde uitvoering van deze taken waarborgt.

Voor de overdracht van de uitvoering, als bedoeld in artikel 53 van de WBB, heeft de provincie onderstaand beleid ontwikkeld:

- de desbetreffende gemeente dient over voldoende kennis en ervaring op het gebied van bodemsanering te beschikken. Als dit ontbreekt kan de gemeente, indien nodig, gebruikmaken van deskundig personeel van de provincie;
- de overdracht moet een meerwaarde opleveren voor wat betreft de samenloop met andere werkzaamheden van de gemeente, bijvoorbeeld een reconstructie van een weg, dorpscentrum, etc. In die gevallen kunnen zowel bij de planvoorbereiding als bij de uitvoering de werkzaamheden goed op elkaar worden afgestemd. Vaak kunnen ook de directievoering van de sanering en de andere werkzaamheden in één hand worden gelegd, wat kostenbesparend werkt en een goede afstemming bevordert;
- de kosten van de sanering moeten inzichtelijk en gescheiden van de andere werkzaamheden worden geadmistreerd;
- voorzover mogelijk moet de overdracht per project gaan, om het toezicht op de gemeenten overzichtelijk te houden.

Alvorens tot overdracht kan worden overgegaan moet duidelijk zijn of het een overheidssanering dan wel een sanering in eigen beheer door derden betreft.

De provincie behoudt zich het recht voor in alle fasen van het project de zaken te controleren en zal zo nodig, zowel in de planvoorbereiding als tijdens de uitvoering, relevante vergaderingen moeten kunnen bijwonen. Voor de kwaliteitsbewaking zal worden aangesloten bij vergelijkbare procedures in het kader van subsidies, die werden verstrekt voor het uitvoeren van werken. Behalve de mogelijkheid de uitvoering op te dragen aan een gemeente, bestaat er ook de mogelijkheid dat wij personeel van een gemeente inhuren voor de uitvoering, bijvoorbeeld voor de directievoering. De kosten van een gemeentelijke ambtenaar kunnen op het project worden geboekt.

Provinciale eigendommen

De provincie is eigenares van onroerende zaken. Wij voeren taken uit zoals onderhoud en beheer van onroerende zaken en objecten, al dan niet in eigendom van de provincie. Voorts vinden grondtransacties plaats, verhuur en worden projecten uitgevoerd zoals onderhoud,

aanleg, reconstructies, enz. Dit heeft voornamelijk betrekking op wegen, bermen, parkeerplaatsen, kanalen en oevers. De mogelijkheid van bodemverontreiniging is hierbij reëel aanwezig.

In deze hoedanigheid - dus niet als bevoegd gezag in het kader van de WBB, maar als rechtspersoon met een eigen privaatrechtelijke verantwoordelijkheid - is het belangrijk op verantwoorde wijze met de kans op bodemverontreiniging om te gaan.

Daarnaast vervullen wij op dit punt ook een voorbeeldfunctie om onze eigendommen van verontreiniging te ontdoen.

Het initiatief om deze problematiek in eerste instantie in kaart te brengen en vervolgens aan te pakken, ligt evenals bij overige private personen, bij onszelf. De aanwezige interne kennis en ervaring op het gebied van onderzoek en sanering kan hierbij uiteraard worden ingezet.

Om de bodemverontreinigingsproblematiek op een heldere wijze in beeld te brengen, is het zinvol om hierin de volgende aspecten te betrekken:

- het inventariseren van mogelijk verontreinigde locaties
- het in kaart brengen van de risico's die hiermee gepaard gaan
- het opstellen van een Bodemsaneringsprogramma voor provinciale eigendommen
- de financiële opzet van de te verrichten onderzoeken en eventuele saneringen

Mede gezien de reeds genoemde voorbeeldfunctie neemt de provincie deze problematiek ter hand.

De provincie is inmiddels gestart met het inventariseren van mogelijk verontreinigde locaties.

2.7. NMP-3

NMP-3-doelstellingen

Het kabinet heeft het oplossen van het milieuprobleem bodemverontreiniging in tijd begrensd. In 1998 verscheen het NMP-3. Voor de bodemsanering zijn in het NMP-3 de volgende doelen opgenomen:

1. in de eerste plaats moet, als onderdeel van Actief bodembeheer, de omvang van de bodemverontreiniging voor 2005 landsdekkend in kaart zijn gebracht (bijvoorbeeld door middel van bodemkwaliteitskaarten);
2. in de tweede plaats moet de bodem blijvend worden beheerd. Als onderdeel daarvan wordt gestreefd naar beheersing van de bodemverontreinigingsproblematiek in circa 25 jaar. Daartoe moet de bodem geschikt worden gemaakt voor het gebruik dat maatschappelijk gewenst is, waarbij verspreiding van verontreiniging en nieuwe verontreiniging worden voorkomen en de veiligheid wordt gewaarborgd van mensen en ecosystemen die aan bodemverontreiniging zijn blootgesteld. De voortgang van de realisatie van deze doelstelling en de informatie-uitwisseling tussen betrokken overheden, wordt systematisch gemonitord.

Alle bevoegde gezagen zijn verantwoordelijk voor het halen van de NMP-3-doelstellingen. Of deze doelstellingen worden gerealiseerd, wordt gevolgd via de (beleids)monitoring. In de volgende paragraaf wordt hierop nader ingegaan.

Monitoring bodemsanering

In het kader van Bever zijn afspraken gemaakt voor jaarlijkse monitoring van projecten en programma's. Daarvoor zijn landelijk 16 monitoringsindicatoren ontwikkeld en is vastgelegd op welke wijze(n) en met behulp van welke gegevens deze indicatoren worden bepaald. De indicatoren hebben allereerst betrekking op locaties c.q. gevallen, zodanig dat een kwantitatieve sturing op de NMP-3-doelen op de verschillende niveaus mogelijk is. In figuur 3 is dit schematisch weergegeven. Tevens is in dit figuur de relatie aangegeven met het landsdekkend beeld (werkvoorraad) dat eind 2004 beschikbaar moet zijn.

Figuur 3: Kwantitatieve sturing op NMP-3-doelen met behulp van monitoringsindicatoren

Landsdekkend beeld 2005

Voor het verkrijgen van het landsdekkend beeld is het mogelijk om gebruik te maken van al bestaande informatie, methoden en technieken om het beeld te realiseren. Informatie over de bodemkwaliteit moet hiertoe systematisch worden verzameld, beheerd en ontsloten. Het landsdekkend beeld zou kunnen worden voorgesteld als een kaart waarop de verontreinigde locaties staan aangegeven en ook de diffuse bodemkwaliteit (inclusief thema's als verzuring en vermesting) op gebiedsniveau zichtbaar is gemaakt.

Een landelijke Projectgroep Landsdekkend Beeld 2005 zorgt dit jaar voor een concrete invulling van het bovenstaande. Dit moet in september resulteren in een Stappenplan voor het Landsdekkend Beeld, dat gebaseerd is op de huidige praktijk en zover als doelmatig is gestandaardiseerd.

Kernbegrippen in het landsdekkend beeld zijn het globale, maar wel zo betrouwbaar mogelijke karakter van het beeld, het gebruik van bestaande methoden en technieken en de mogelijkheid van de informatie door derden, waarbij met name aan de koppeling met ruimtelijke ontwikkelingen moet worden gedacht.

Geografisch Landelijk Overheids Bodeminformatiesysteem (Globis)

Globis is het nieuwe systeem voor bevoegde gezagen, waar al enige tijd hard aan wordt gewerkt. Het verouderde huidige informatiesysteem (FINABO) was hiervoor de aanleiding. In de loop van de tijd zijn er in het kader van beleidsvernieuwing en de ISV-ontwikkelingen steeds meer aanleidingen voor de bevoegde gezagen bijgekomen om een nieuw systeem te hebben. De rol van regievoeder en facilitator en het vormen van een knooppunt om relevante data uit te wisselen zijn hier voorbeelden van.

Het nieuwe systeem is ook nodig voor de ondersteuning van de monitoringsactiviteiten én de inventarisaties om voor 2005 zicht te hebben op het landsdekkend beeld.

Globis zal een belangrijk hulpmiddel zijn om zicht te houden op hoe de zaken ervoor staan: ten aanzien van de voortgang van de saneringsoperatie en de beheersing verschaft het systeem straks een landsdekkend beeld.

De implementatie van Globis vindt plaats vanaf 1 juli 2001.

---

3. PROVINCIAAL BELEID IN HET STEDELIJK GEBIED

3.1. Stedelijk gebied

Algemeen

De aanpak van bodemsanering in het stedelijk gebied (bebouwde kom + uitleggegebieden) wordt vanaf 2000 geïnitieerd vanuit de Wet stedelijke vernieuwing (WSV). Via het ISV worden diverse subsidiestromen, waaronder gedeeltelijk die voor bodemsanering, gebundeld om ze effectiever te kunnen inzetten. Bodemsanering in het stedelijk gebied maakt binnen het ISV integraal deel uit van de ruimtelijke inrichting. De gemeenten hebben een belangrijke rol toebedeeld gekregen ten aanzien van de uitvoering en programmering. Het ISV onderscheidt rechtstreekse en niet-rechtstreekse gemeenten. Rechtstreekse gemeenten ontvangen de rijksbijdrage voor ISV direct van het Ministerie van VROM. De verdeling van de rijksbijdrage over de niet-rechtstreekse gemeenten wordt door de provincie geregeld op basis van een meerjarenontwikkelingsprogramma (voor de programmameenten) of op basis van projecten (voor de projectgemeenten).

Rechtstreekse gemeente

De rechtstreekse gemeente in Drenthe, Emmen, is vanuit de WSV verantwoordelijk voor de planning en de uitvoering van bodemonderzoek en bodemsanering in het stedelijk gebied. Daarnaast heeft Emmen ervoor gekozen om met ingang van 2003 de bevoegde gezagtaken, zoals bedoeld in de WBB, voor het stedelijk gebied (en de verantwoordelijkheden voor het landelijk gebied; zie paragraaf 3.2) te krijgen. Voor de periode van 2001 tot 2003 is in een bestuursovereenkomst vastgelegd dat de bodemsaneringstaken fasegewijs van de provincie naar de gemeente worden gedelegeerd op basis van artikel 107 van de Provinciewet.

Het Ministerie van VROM heeft Emmen voor de eerste ISV-periode (tot 2005), op basis van het meerjarenontwikkelingsprogramma, een budget voor bodemsanering toegekend van f 8,3 miljoen/€ 3,77 miljoen. Daarmee zullen in totaal 22 locaties worden aangepakt. Voor in 2001 nog lopende bodemsaneringsprojecten worden met de gemeente Emmen afspraken gemaakt omtrent het moment van overdracht. Daarbij wordt in elk geval de lopende projectfase door de provincie afgerond.

Programmameenten

De gemeenten Assen, Coevorden, Hoogeveen en Meppel zijn in Drenthe aangewezen als programmameenten. Deze gemeenten nemen de programmering en uitvoering van bodemsanering vanaf 2001 zelf ter hand, waarmee een optimale integratie van bodemsanering binnen ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeenten kan plaatsvinden. Een verdere overdracht van taken en bevoegdheden van de provincie naar de programmameenten zal in elk geval niet plaatsvinden binnen de eerste ISV-periode.

De provincie heeft de vier programmameenten voor de eerste ISV-periode, op basis van hun meerjarenontwikkelingsprogramma's, voorlopig totaal f 5,516 miljoen/€ 2,5 miljoen als budget voor bodemsanering toegekend. De definitieve toekenning van het bodemsaneringsbudget voor de eerste ISV-periode zal eind 2001 plaatsvinden op basis van de herijking van de gemeentelijke bodemsaneringsprogramma's. Voor in 2001 nog lopende bodemsaneringsprojecten, die in de meerjarenprogramma's zijn opgenomen, worden met de programmameenten afspraken gemaakt omtrent het moment van overdracht. Daarbij wordt in elk geval de lopende projectfase door de provincie afgerond.

Projectgemeenten

De overige zeven gemeenten in Drenthe zijn aangewezen als projectgemeenten. De projectgemeenten kunnen een ISV-bijdrage krijgen op basis van afzonderlijke projecten die bij de provincie worden ingediend en behoeven dus geen meerjarenontwikkelingsprogramma op te stellen. De provincie stimuleert dat projectgemeenten zelf initiatief nemen om bodemsaneringsgevallen binnen het stedelijk gebied aan te pakken via het indienen van ISV-projecten.

Voor de projectgemeenten is op basis van een voorlopige inventarisatie van projecten in de eerste ISV-periode een budget gereserveerd van f 2,364 miljoen/€ 1,07 miljoen. Het definitieve budget voor de eerste ISV-periode zal op basis van volledige inventarisatie in het kader van de herijking eind 2001 worden vastgesteld.

3.2. Handhaving

De handhaving in het stedelijk gebied wordt, met uitzondering van de gemeente Emmen vanaf 2003, door de provincie uitgevoerd.

Het handhavingsbeleid voor het onderdeel Bodemverontreiniging staat omschreven in hoofdstuk 2.5 van dit programma. De handhaving binnen het stedelijk gebied neemt hierin geen bijzondere plaats. Korthedshalve wordt naar dit hoofdstuk verwezen.

---

4. PROVINCIAAL BELEID IN HET LANDELIJK GEBIED

4.1. Landelijk gebied

Wat betreft het zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande ontwikkelingen zal er vooral aansluiting worden gezocht bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Dat gebeurt nu ook al. Bijvoorbeeld in het landinrichtingsproject Schoonebeek wordt er in nauw overleg met de landinrichtingscommissie gezocht naar mogelijkheden om de bodemsaneringsproblematiek van de gedempte wijken gezamenlijk aan te pakken. Voor de gedempte wijken is een zogenaamde Bodemsaneringsontwikkelingsmaatschappij(Bosom)-constructie opgezet. Samen met de eigenaren, vertegenwoordigers van de gemeente, het waterschap, de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), de landinrichtingscommissie en de Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (NLTO) worden de diverse saneringsmogelijkheden onderzocht.

In andere landinrichtingsprojecten spelen ook problemen met vervuilde locaties. Daarbij wordt naar verschillende oplossingsmogelijkheden gekeken. Bij geringe problemen wordt overwogen de vervuilde locaties buiten de uit te ruilen gronden te houden, zodat de vervuilde locaties niet van eigenaar verwisselen. Als dit niet mogelijk is zullen er oplossingen worden gezocht om de risico's voor de nieuwe eigenaren weg te nemen. Een van de mogelijkheden daartoe is het afsluiten van een convenant tussen overheden (gemeenten, provincie, waterschap, de Ministeries van VROM/LNV) en de gezamenlijke eigenaren. In een aantal Groningse deelgebieden voor de landinrichting is een dergelijk convenant uitgewerkt. Het betreft gebieden waar veel gedempte wijken liggen verspreid in het gebied. Voor het Drentse landinrichtingsgebied Schoonebeek wordt deze mogelijkheid in ieder geval onderzocht. Voor andere gebieden blijft deze mogelijkheid ook bestaan.

Zoals in hoofdstuk 2.1, de rol van de provincie, al is aangegeven wordt naast het Bodemsaneringsprogramma een MP-WBB opgesteld. In dit programma wordt gezocht naar integratie van de beheersing en sanering van bodemverontreiniging met andere actoren. Dit kan worden bereikt door aan te haken bij grote en kleine operaties die voortvloeien uit overheidsbeleid en waarvan de regierol bij de provincie ligt. Voorbeelden hiervan zijn, naast landinrichting, reconstructie en recreatie. Voor een verdere inhoudelijk invulling van het bodemsaneringsbeleid in het landelijk gebied verwijzen wij u naar het MP-WBB. Dit programma zal, zoals reeds genoemd, in november 2001 verschijnen.

4.2. Handhaving

De handhaving in het landelijk gebied wordt, met uitzondering van de gemeente Emmen vanaf 2003, door de provincie uitgevoerd. Het handhavingsbeleid voor het onderdeel Bodemverontreiniging staat omschreven in hoofdstuk 2.5 van dit programma. De handhaving binnen het landelijk gebied neemt hierin evenals in het stedelijk gebied geen bijzondere plaats. Kortheidshalve wordt naar dit hoofdstuk verwezen.

---

5. PROVINCIAAL BELEID BIJ BEDRIJVEN EN BRANCHES

5.1. BSB en de toekomstige bedrijvenregeling

Door de provincies Groningen en Drenthe en de betrokken Kamers van Koophandel is gezamenlijk één BSB-stichting opgericht. De stichting wordt voor 50% gefinancierd door de provincies, de andere 50% wordt betaald door de Kamers van Koophandel. De Stichting BSB adviseert de betrokken bedrijven en geeft de noodzakelijke voorlichting. De stichting werkt samen met de BSB in Fryslân. Van provinciezijde wordt deze samenwerking ondersteund om een gelijke aanpak in het Noorden te bevorderen.

Naast individuele overeenkomsten met bedrijven, om tot onderzoek en zo mogelijk tot sanering te komen, sluit de BSB ook zogenaamde raamcontracten af waarbij meerdere locaties zijn betrokken.

Voor Drenthe en Groningen is het beleid van de BSB met name gericht op begeleiding van het traject, van het begin tot het einde. Dit moet maximaal vertrouwen wekken door de eenloketsfunctie van de BSB. Gehoopt wordt met deze werkwijze zo min mogelijk weigeraars te krijgen. Branchegerichte en clustervormige aanpak gaan een wezenlijk deel uitmaken van de aanpak in Drenthe en Groningen.

Door deze wijze van aanpak van de BSB zal het traject van de meldingsprocedure meer kunnen worden gestroomlijnd. De afgifte van de beschikking zal hierdoor kunnen bespoedigen. Ook bij de verdere toekomstige ontwikkelingen in de aanpak van de bodemsanering zal de BSB worden betrokken. Bij de verdere uitwerking van de Bedrijvenregeling (zie paragraaf 3.1) zal de rol die de BSB-stichtingen daarbij gaan spelen nader worden aangegeven.

Wij ontvangen bericht van de Stichting BSB welke bedrijven als weigerachtig moeten worden aangemerkt. Aansluitend zal dan aan die bedrijven zowel mondeling als schriftelijk om een reactie worden gevraagd. Blijft het bedrijf weigeren een onderzoek in te stellen, dan volgt uitvoering van de bevelsmogelijkheid zoals die is omschreven in het Besluit verplicht bodemonderzoek bedrijfsterreinen (VERBOND).

Het VERBOND is in het jaar 2000 aangepast en strekt zich nu ook uit tot de BSB-bedrijven die zich na 1989 hebben gevestigd. De extra kosten die gemaakt moeten worden om deze bedrijven alsnog te benaderen zullen volledig door het Ministerie van VROM worden bekostigd. Het gaat bij de stichting Drenthe-Groningen om circa 700 bedrijven die in deze categorie passen.

Toekomstige bedrijvenregeling

De BSB-operatie is formeel ten einde als alle bedrijven een of meerdere bodemonderzoeken hebben verricht waaruit blijkt dat ze al dan niet tot sanering moeten overgaan. Voor de saneringsfase is tot nu toe niets specifiek vastgelegd. Daar komt nu verandering in. De overheid en het bedrijfsleven gaan een nieuw convenant aan waarin de zogenoemde Bedrijvenregeling wordt vastgelegd. Deze Bedrijvenregeling komt in de plaats van de huidige Cofinancieringsregeling. Een belangrijk verschil met de huidige Cofinancieringsregeling is dat bij de Bedrijvenregeling de eventuele onrechtvaardige verrijking voor de verschillende bedrijfscategorieën op een vast percentage wordt vastgesteld. Alleen de bedrijven waarvan 80% of meer van de vervuiling voor 1975 heeft plaatsgevonden komen in aanmerking voor een bijdrage. De bedrijven die in aanmerking willen komen dienen zich voor 2005 bij het bevoegd

gezag aan te melden. Het bedrijf dient na de sanering als bedrijf verder te gaan, voor de overige gevallen (de particulieren) blijft de Cofinancieringsregeling gelden, die wel zoveel mogelijk aan de Bedrijvenregeling wordt aangepast. De Bedrijvenregeling zal gefaseerd in werking treden. Na de ondertekening van het convenant zal de regeling in de loop van 2001 in werking treden voor de gevallen waarin de bijdrage maximaal f 220.371,--/ € 100.000,-- bedraagt en er geen sprake is van een draagkrachtregeling. De regels voor een hogere bijdrage en de draagkrachtregeling moeten op ministerieel niveau en in overleg met de Europese Economische Gemeenschap (EEG) worden uitgewerkt. Per 1 januari 2003 kan de volledige regeling van kracht zijn.

Voor de uitvoering van de Bedrijvenregeling zal een landelijke organisatie de uitbetaling regelen. De bevoegde gezagen zullen moeten beschikken op het saneringsplan en de bijdrage. De BSB-stichtingen krijgen een adviserende rol bij het voorbereiden van het saneringsplan en de aanvraag van de financiële bijdrage.

5.2. Handhaving

De handhaving bij bedrijven wordt, met uitzondering van de gemeente Emmen vanaf 2003, door de provincie uitgevoerd.

Het handhavingsbeleid voor het onderdeel Bodemverontreiniging staat omschreven in hoofdstuk 2.5 van dit programma. De handhaving binnen bedrijven neemt hierin, evenals in het stedelijk en het landelijk gebied, geen bijzondere plaats. Korte tijdshalve wordt naar dit hoofdstuk verwezen.

BIJLAGEN

---

1. OVERZICHT PROJECTEN EN TOELICHTING

Toelichting bij tabel

Algemeen

In de loop van de jaren dat wij het Bodemsaneringsprogramma opstellen, is het aantal overzichtslijsten steeds gegroeid. Dat werd als weinig praktisch ervaren. Daarom is ervoor gekozen om evenals vorig jaar de bestaande overzichten zoveel mogelijk te integreren. De projecten zijn per gemeente weergegeven.

De integratieslag heeft parallel met een aantal beleidsontwikkelingen vorm gekregen. Een van deze beleidsontwikkelingen is het ISV. Hierover is elders in het programma informatie verstrekt.

Wij verwachten met deze opzet van het projectenoverzicht een handzamer instrument te bieden om naslag te doen naar de stand van zaken. We realiseren ons echter dat in het overzicht de nodige omissies zullen zitten.

Onderstaand worden de gebruikte afkortingen, kolommen en aanduidingen toegelicht.

Betekenis gebruikte afkortingen

SAP	Saneringsproject provincie
SEB	Sanering in eigen beheer
ISV	Investeringsbudget stedelijke vernieuwing
OO	Oriënterend onderzoek
NO	Nader onderzoek
SO	Saneringsonderzoek
SP	Saneringsplan
SA	Sanering
ER	Evaluatierapport
AF	Afgesloten project
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan

Betekenis kolomaanduidingen

Kolomtitel	Betekenis
Projectcode	Code provincie Drenthe bestaande uit DR/gemeentenummer/ locatienummer
Projectnaam	Naam van het project, meestal het adres
Trajectaanduiding	Uitvoeringstraject waarlangs het vervolg plaatsvindt
SAP	Uitvoering door provincie in het kader van de Wet bodembescherming
SEB	Uitvoering door derden (bijvoorbeeld: gemeente, particulieren, bedrijven, etc.)
ISV	Uitvoering door gemeente in het kader van het ISV
Stand van zaken	Overzicht uitgevoerde, in uitvoering zijnde onderzoeken en sane- ringen
Ernst/urgentie	Beoordeling van de ernst en urgentie van de verontreiniging
Vervolg	Volgende activiteit

Betekenis gebruikte aanduidingen**Trajectaanduiding**

- x traject
- traject onbekend

Stand van zaken

- o in uitvoering
- x is afgerond
- 88 is afgerond in 1988

Ernst/urgentie beschikking

- 97 Beschikking ernst/urgentie is genomen in 1997
- Indien geen jaartal is ingevuld en in de volgende kolommen ernst en urgentie **wel** zijn aangegeven dan betreffen het indicaties zonder formele status.

Ernst

- x geval van ernstige bodemverontreiniging (FINABO)
- o geval van niet ernstige bodemverontreiniging
- & inventarisatie door TAUW verricht in 1996

Urgentie

- 9 niet urgent
- 1 urgent categorie 1
- 2 urgent categorie 2
- 3 urgent categorie 3

Vervolg

- OO/NO/SO/SP/ER Als vervolgactiviteit wordt de onderzoeksfase aangegeven
- 2001 Vervolgactiviteit vindt in 2001 plaats

GEMEENTE AA EN HUNZE (DR/005, DR/055, DR/060, DR/110, DR/305)

GEMEENTE ASSEN (DR/010, DR/145)

GEMEENTE BORGER-ODOORN (DR/020, DR/090, DR/320)

GEMEENTE COEVORDEN

(DR/025, DR/030, DR/095, DR/130, DR/170)

GEMEENTE DE WOLDEN

(DR/115, DR/120, DR/155, DR/165, DR/315)

GEMEENTE EMMEN

(DR/050, DR/125, DR/130)

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE (DR/015, DR/135, DR/150, DR/350)

GEMEENTE NOORDENVELD (DR/080, DR/100, DR/105, DR/380)

GEMEENTE TYNAARLO

(DR/045, DR/145, DR/160, DR/345)

GEMEENTE WESTERVELD (DR/035, DR/040, DR/065, DR/140, DR/335)

---

2. VASTSTELLINGSBESLUIT VAN HET COLLEGE VAN GEDEPUTEERDE STATEN

---

3. MEDEWERKERS CLUSTER BODEMSANERING

Naam	Telefoonnummer	Bereikbaar op	Functie
Management			
mevrouw drs. L. Portegies	(0592) 365517	ma, di, wo, do,	hoofd cluster bodemsanering
Secretariaat			
mevrouw T. Huizinga (Tonny)	(0592) 365485	ma, di, wo, do, vr	medewerker beleidsondersteuning/
mevrouw A. Weijts (Annie)	(0592) 365877	ma, di, wo, do, vr	medewerker beleidsondersteuning/- groepssecretaresse
mevrouw J.E.L. Koops van 't Jagt	(0592) 365875	ma, di, wo, do, vr	medewerker beleidsondersteuning/- administratief medewerker/groeps- secretaresse
Coördinatie en beleid			
de heer ir. J. Bakker (Jan)	(0592) 365820	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker coördinatie/ ontwikkeling
mevrouw H. Bouwers (Hennie)	(0592) 365876	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
mevrouw M. Portena (Marjolein)	(0592) 365859	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
mevrouw J. Stapert (Jelly)	(0592) 365594	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling algemeen
de heer F. Velthuis (Frits)	(0592) 365873	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
Projectbegeleiding			
de heer T. Jonker (Time)	(0592) 365857	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
de heer ing. E. Meijerink (Ed)	(0592) 365881	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling kwaliteitsborging/ bewaking projecten
mevrouw M. Speelman (Marion)	(0592) 365858	ma, di, wo, do	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
de heer L. Wallinga (Luuk)	(0592) 365882	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten en handhavingscoördinator
de heer ir. W. van Oosterom (Wim)	(0592) 365334	ma, di, wo, do, vr	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
de heer ing. H. Booij (Harry)	(0592) 365874	ma, di, wo, do	beleidsmedewerker uitvoering/ ontwikkeling projecten
Gegevensbeheer			
de heer ing. I. Dümmer (Ignas)	(0592) 365757	ma, di, wo, vr	beleidsmedewerker
Financiën			
mevrouw G. Nijboer (Geeske)	(0592) 365243	ma, di, wo, do	beleidsmedewerker, advies/uitvoering
mevrouw A.S. Bos (Silvia)	(0592) 365826	ma, di, wo, vr	beleidsmedewerker, advies/uitvoering

---

4. AFKORTINGEN

AMvB	Algemene maatregel van bestuur
Awb	Algemene wet bestuursrecht
Bever	Beleidsvernieuwing bodemsanering
BGW	bodemgebruiksvoorwaarden
BSB	Stichting Bodemsanering Bedrijventerreinen
EEG	Europese Economische Gemeenschap
FBS	functiegerichte bodemkwaliteitswaarden
Globis	Geografisch Landelijk Overheids Bodeminformatiesysteem
GS	gedeputeerde staten
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
LAC	Landbouwadvisiecommissie
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
MP-WBB	Meerjarenprogramma landelijk gebied
NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij
NLTO	Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
RMK	Risico milieuverdienste en kosten
SEB	Sanering in eigen beheer
SGB	Subsidieregeling gebiedsgericht beleid
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
WBB	Wet bodembescherming
Wm	Wet milieubeheer
WSV	Wet stedelijke vernieuwing